

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 10 april 2012

Mål nr

B 1102-11

KLAGANDE

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

MOTPART

MA

Ombud och offentlig försvarare: Advokat SM

SAKEN

Grovt rattfylleri

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2011-02-02 i mål B 2860-10

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För försvaret av MA i Högsta domstolen tillerkänns SM ersättning av allmänna medel med 10 203 kr, avseende arbete. Staten ska svara för denna kostnad. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 2 041 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen ska döma MA för grovt rattfylleri till fängelse.

MA har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

1. Enligt hovrättens dom har MA gjort sig skyldig till rattfylleribrott genom att alkoholpåverkad köra en moped klass I på bl.a. K-vägen i Jönköping. Av utredningen framgår att alkoholkoncentrationen i hans utandningsluft under eller efter färden uppgick till 0,87 mg/l. Frågan i Högsta domstolen är i första hand om brottet ska bedömas som grovt rattfylleri.
2. Vid bedömning av om ett rattfylleribrott är grovt ska enligt 4 a § trafikbrottslagen (1951:649) särskilt beaktas om föraren har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0,50 mg/l i utandningsluften, om föraren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel eller om framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten. Samtliga omständigheter vid brottet ska emellertid beaktas vid bedömningen av om ett rattfylleribrott är grovt. Som ett exempel på att ett rattfylleribrott kan vara att anse som icke grovt, trots att någon av de nämnda särskilda omständigheterna har förelegat,

har i förarbetena nämnts förande av moped då föraren har utgjort en fara huvudsakligen för sig själv. (Se prop. 1993/94:44 s. 15 och 70.)

3. I rättsfallet NJA 1995 s. 232 uttalade Högsta domstolen i fråga om rattfylleribrott med moped att som princip bör gälla att brottet hänförs under normalgraden av rattfylleri, om inte omständigheterna är särskilt försvårande.

4. Sedan förarbetsuttalandena gjordes och principen i rättsfallet NJA 1995 s. 232 formulerades har betydelsen av beteckningen moped ändrats. Den nu gällande klassindelningen av mopeder infördes år 1998. Dessförinnan innehöll definitionen av moped ett krav på att fordonet var konstruerat för en hastighet av högst 30 km/tim och endast med svårighet kunde ändras till avsevärt högre hastighet. Numera framgår av 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner att en moped är ett motorfordon som är konstruerat för en hastighet av högst 45 km/tim och som uppfyller vissa andra i bestämmelsen upptagna krav, bl.a. hänförliga till motoreffekten. Mopeder delas in i två klasser. Klass II utgörs av mopeder som är konstruerade för en hastighet av högst 25 km/tim och som har en motor vars nettoeffekt inte överstiger 1 kilowatt. Övriga mopeder hör till klass I. I vissa avseenden gäller olika regler beroende på vilken klass mopeden hör till. Exempelvis får en moped klass I, till skillnad från en klass II-moped, inte föras på cykelbana (3 kap. 6 § trafikförordningen, 1998:1276). Vidare krävs det körkort för att få köra en moped klass I, medan det endast krävs förarbevis för moped klass II (2 kap. 1 och 3 §§ körkortslagen, 1998:488). Vid införandet av körkortskravet framhölls i motiven att förarna ofta är mycket unga och att mopedens hastighet ställer höga krav på praktiska färdigheter och trafikfärdigheter för att kunna framföras på ett säkert sätt (se prop. 2008/09:60 s. 34).

5. En moped klass I är således konstruerad för en högre hastighet än de mopeder som uttalandena om rattfylleribrotten i tidigare praxis och förarbeten

tar sikte på. Riskerna med att i alkoholpåverkat tillstånd köra en moped klass I är emellertid normalt, för andra än föraren själv, påtagligt mindre än när fordonet är exempelvis en bil. Även i de fall föraren har haft en alkoholkoncentration som överstiger 1,0 promille i blodet eller 0,50 mg/l i utandningsluften bör därför ett rattfylleribrott med moped klass I som utgångspunkt anses vara av normalgraden, om det inte utöver alkoholkoncentrationen föreligger försvårande omständigheter av betydelse för trafiksäkerheten. Sådana försvårande omständigheter bör ibland kunna anses föreligga även om det i 4 a § 3 trafikbrottslagen intagna rekvisitet, att det har förelegat en påtaglig fara för trafiksäkerheten, inte är uppfyllt.

6. MA körde mopeden med en hög alkoholkoncentration i utandningsluften en avsevärd sträcka, delvis i centrala Jönköping. En efterföljande polisman har omvitnat att MA vid något tillfälle vinglade från höger kant till mitten av sin körbana. Det som framkommit om färden kan dock inte anses vara sådana försvårande omständigheter hänförliga till trafiksäkerheten som bör medföra att rattfylleribrottet ska bedömas som grovt. Hovrättens domslut bör därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström (referent), Lena Moore, Göran Lambertz och Svante O. Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Charlotte Edvardsson